

A romániai magyarság szempontjából talán az alkotmánymódosítás a legkevésbé jelentős kérdés az elkövetkező időszak szempontjából, a választási törvény és a közigazgatási átszervezés azonban évekre meghatározhatja az erdélyi magyar politizálás jövőjét. Előbbi jelentőségét talán felesleges is hangsúlyozni, elég, ha a parlamenti küszöb(ök)re vagy az arányos képviseletre gondolunk, a közigazgatási átszervezés pedig éppen azokat a közhatalmi jogosítványokat nyirbálhatja meg, amelyek ma tényleges hatalmat biztosítanak a magyarok számára Romániában: ezek a települések és a megyék jogosítványai. Az átalakítás részletei még nem ismertek, de Victor Ponta utalt rá, hogy a közigazgatási hatáskörrel felruházott, átalakított régiók nemcsak a központi kormányzattól, hanem a megyéktől is hatásköröket vennének át. Adott esetben ez azt is jelentheti, hogy a teljesen magyar irányítású Hargita és Kovászna megye, illetve a jelentős magyar képviselettel rendelkező Maros és Szatmár megye veszíthet súlyából olyan közigazgatási egységek javára, amelyekben a magyarok aránya nem fogja elérni az 50 százalékot. Az utóbbi években hangsúlyeltolódás ment végbe Romániában, a megyék szerepe felértékelődött a központhoz képest, ezt fokozná tovább a régiósítás folyamata, ám ha ez az etnikai dimenzió – ha a hivatalos kommunikációban nem így nevezik is – figyelmen kívül hagyásával történik, akkor a magyarság érdekérvényesítő képessége helyi szinten is jelentősen romlani fog.

Darcsi Karolina

A 2012-es ukrajnai parlamenti választások és a kárpátaljai magyarság

The 2012 Parliamentary elections in Ukraine and the Hungarians of Transcarpathia

The article deals with the parliamentary elections held in the Ukraine in 2012, the situation of the Hungarian minority in Transcarpathia, the performance of the Hungarian political parties. There are briefly introduced the amendments of the electoral system, the creation of polling districts, and its influence on the political representation of the minorities.

A nemzeti kisebbségben élők számára alapvető fontossággal bíró kérdés a megmaradásuk. Fontos lehet, hogy az adott államban, jelen esetben Ukrajnában, képes-e a magyarság az ország rendszerének szerves részévé válni úgy, hogy nemzeti alapon szerveződik és különbözik a többségi társadalomtól, így biztosítva saját fennmaradását. A kisebbségi lét legfontosabb kérdése tehát a megmaradás, amelynek egyik kulcsfontosságú eleme, hogy az adott kisebbség meg tudja magát szervezni, s ellátni érdekeinek képviseletét azáltal, hogy bekapcsolódik a döntéshozatalba. A kárpátaljai magyarság számára a rendszerváltás időszakában nyílt lehetőség az önszerveződés útjára lépni. A magyar közösség összefogásának formálódási folyamatát nagyban meggyorsította és elősegítette néhány akkor kialakult kedvező körülmény. 1988 folyamán megalakultak az első magyar közművelődési egyesületek Beregszászon, Ungváron, Munkácson, Gáton, Nagyszőlősen és Kárpátalja egyéb településein, majd 1989. február 26-án Ungváron megalakult a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, mint a kárpátaljai magyarság érdekvédelmi szervezete.¹ A KMKSZ elnökévé Fodó Sándort választották. Egy évvel később, 1990-ben – még a Szovjeunió belülről – parlamenti és helyhatósági választásokat tartottak, a KMKSZ saját jelölteket indított a választásokon, s a kulturális szövetségnek 11 képviselőt sikerült a megyei tanácsba bejuttatni. Jelöltjei a beregszászi, ungvári és nagyszőlősi járások tanácsaiba is bekerültek.

A rendszerváltás óta eltelt húsz évben számos magyar szakmai-, civil-, kulturális- és politikai szerveződés alakult meg azzal a céllal, hogy a magyar közösség fennmaradását elősegítsék, érdekeiket a független ukrán államban képviseljék. A magyarság az eddig megtartott valamennyi ukrajnai

¹ Móricz Kálmán: *Kárpátalja sorsfordulói*. Budapest, Hatodik Síp Alapítvány, 2001.

választáson valamilyen formában részt vett, a parlamenti- és helyhatósági választások alkalmával a magyar érdekek képviselőit saját jelöltekkel állított mind parlamenti, mind helyhatósági szinteken. A két legjelentősebb magyar politikai szervezet és párt napjainkban a KMKSZ,² valamint pártja, a KMKSZ UMP³ és az UMDSZ⁴, valamint pártja, az UMDP⁵.

A kisebbségek megtartásában vagy asszimilálásában a másik főszereplő maga az állam, mely politikájában követheti az európaiságot jelentő utakat, megteremtve a kisebbségi megmaradásához és fejlődéséhez szükséges feltételeket, vagy többségi nemzetállamot építve elvetheti az ezen irányú lehetőségeket.

Az ukrán választási rendszer az ország függetlenné válása óta többször módosult: a többségi rendszertől (1994-es választások) a vegyes választási rendszeren át (1998, 2002-es választások) az arányos rendszert (2006, 2007) is alkalmazták az országban, majd ismét visszatértek a vegyes rendszerhez (2010). Ezen változások különbözőképpen hatottak az országban élő nemzeti kisebbségek érdekérvényesítő esélyeire. A többségi és a vegyes választási rendszerben a választási körzetek kialakításakor többnyire figyelembe vették a nemzetiségi viszonyokat, így lehetőség nyílt a kárpátaljai magyarság számára is a parlamenti jelenlétet biztosítani azáltal, hogy magyar többségű egyéni választókerület alakítottak ki a tömbmagyar vidéken. Az 1994-es parlamenti és helyhatósági választások alkalmával többségi választási rendszer volt érvényben. Az ország területét annyi egyéni körzetre osztották, ahány parlamenti hely volt. A kétfordulós választáson minden körzetből egy jelölt került be a törvényhozásba. A választási körzethatárok kialakításánál figyelembe vették a nemzetiségi arányokat, így volt ún. magyar körzet, ahol a magyar nemzetiségű választópolgárok aránya 70% fölötti volt. A választásokat megelőzően a KMKSZ-en belül ellentétek alakultak ki a jelöltállítás kapcsolatban. A törvényhozásba a szövetség beregszászi központi szervezete a korábban KMKSZ-alelnöki posztot betöltő Tóth Mihályt, a járási adminisztráció akkori elnökét támogatta, míg a KMKSZ központi választmánya Fodó Sándort⁶. A kampány erősen megosztotta a helyi magyarságot. A magyar körzetből megválasztott egyéni képviselő végül 1994-ben⁷ Tóth Mihály lett. Megyei szinten a 60 fős testületnek 9 magyar tagja lett.

² KMKSZ – Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség

³ KMKSZ UMP – KMKSZ Ukrajnai Magyar Párt

⁴ UMDSZ – Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség

⁵ UMDP – Ukrajnai Magyar Demokrata Párt

⁶ Móricz Kálmán: *Kárpátalja sorsfordulói*. Budapest, Hatodik Síp Alapítvány, 2001.

⁷ 1994-1998 – II. összehívású Ukrán Legfelsőbb Tanács

A következő parlamenti választásokat 1998-ban, majd 2002-ben tartották vegyes választási rendszer szerint. A Legfelsőbb Tanácsba 225 képviselő pártlistáról, 225 képviselő pedig egyéni körzetekből kerülhetett be. A pártok számára a bekerülési küszöb 4% volt. Az egyfordulós választásokon relatív többséggel lehetett mandátumhoz jutni. Mind az 1998-as, mind a 2002-es választások alkalmával volt magyar körzet, ahol a magyar nemzetiségű választópolgárok aránya 50% körüli volt. A magyar körzetből megválasztott egyéni képviselő 1998-ban⁸ Kovács Miklós, a KMKSZ újonnan megválasztott elnöke lett. A megyei tanácsba viszont mindössze négy magyar képviselő jutott be. A 2002-es választásokon ismét indult Kovács Miklós, legfontosabb választási ellenfele az egymandátumos körzetben az Egyesített Ukrán Szociáldemokrata Párt (SzDPU(o)) támogatásával induló Gajdos István, a Beregszászi Járási Állami Közigazgatási Hivatal elnöke volt. A választásokat végül 2002-ben⁹ Gajdos István nyerte. Helyi szinten 2002-ben a 85 fős megyei tanácsba hét magyar képviselő került be.

Az országban 2006-ra teljes egészében áttértek az arányos választási rendszerre, ennek megfelelően tartották meg a 2006-os és 2007-es előrehozott választásokat. Csak országos szinten bejegyzett párt indíthatott jelöltek a parlamenti választásokon, a bekerülési küszöb 3% volt. Az arányos választási rendszerre való áttérés érintette a legsúlyosabban a nemzeti kisebbségek helyzetét, hisz a törvényben meghatározott 3%-os bekerülési küszöb elérése a 46 milliós országban olyan szavazati arány elérését feltételezte, amit az oroszok kivételével egyetlen nemzeti kisebbség sem tudott biztosítani, többek között a megközelítőleg 150 ezres kárpátaljai magyarság sem. A helyzetet az is rontotta, hogy a KMKSZ és az UMDSZ tábora között tovább nőtt a megosztottság. Az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetséget még maga a KMKSZ hívta életre megalakulását követően, az Ukrajnában élő magyarok ernyőszervezeteként. Az UMDSZ 2002-ig nem igazán volt működőképes, és jelentősége is elenyésző maradt, majd 2002-ben megújították, elnökévé Gajdos Istvánt választották, s azóta a KMKSZ ellenszervezeteként, riválisaként tartják számon. Az új választási rendszerhez alkalmazkodva a fent említett két szervezet megkezdte saját pártjának megalapítását. A KMKSZ létrehozta a KMKSZ-Ukrajnai Magyar Pártot, az UMDSZ pedig az Ukrajnai Magyar Demokrata Pártot. Így elestek a potenciális magyar jelöltek attól a lehetőségtől is, hogy ukrán pártok listáján befutó helyet kínáljanak nekik, mégpedig azért, mert egyik oldal jelöltje sem tudta volna a „magyar szavazatok” összességét garantálni, csak saját táborát volt képes mindkét oldal mozgósítani. Ugyan mindkét szervezet ka-

⁸ 1998–2002 – III. összehívású Ukrán Legfelsőbb Tanács

⁹ 2002–2006 – IV. összehívású Ukrán Legfelsőbb Tanács

pott helyeket az ukrán pártok listáin, de egyik felajánlás sem volt befutó hely. Kárpátalján a 2006-os parlamenti és helyhatósági választások után az egymással versengő két magyar párt kettős vereséget szenvedett, részeredményei igen gyengék lettek. Az arányos választási rendszerben a kárpátaljai magyarságnak 1994 óta először nem volt magyar nemzetiségű képviselője a Legfelsőbb Tanácsban. Alsóbb szinteken jobb eredmények születtek. A 90 fős Megyei Tanácsba a KMKSZ UMP 5 képviselői helyet nyert, az UMDP-nek 4 képviselője jutott be. A választásokat követően az UMDSZ és a KMKSZ ukrán pártokkal nagykoalícióra léptek, és egymással is együttműködési megállapodást kötöttek. A KMKSZ UMP megkapta a Megyei Tanács alelnöki posztját. Csupán a Beregszászi Járási Tanácsban lett magyar többség: a 90 fős testületben 27 tagú frakciót hozott létre a KMKSZ UMP, valamint a Beregszászi Járási Tanács elnökét adta, az UMDP 25 tagú frakciót alakított, és az alelnöki posztot kapta meg. Az Ungvári és Nagyszőlősi járásban szintén eredményesen zárta a KMKSZ a választást, mindkét járási tanács esetében az alelnöki posztot a szövetség pártja által indított képviselő tölthette be. A 68 magyar lakta településen 40 polgármester az UMDP támogatottjaként, 12 polgármester pedig a KMKSZ támogatottjaként nyert.

A 2007-ben megtartott előrehozott parlamenti választásokon tovább mélyült a szakadék a két fél között. A választásokat megelőzően a két párt megegyezésére volt némi esély, amit ezúttal a KMKSZ kezdeményezett. A KMKSZ a Mi Ukrajnánk–Népi Önvédelem (Nasa Ukrajina) választási tömörülést támogatta, mely felvette Kovács Miklóst listájának a 99. helyére, ehhez kérte a szövetség az UMDSZ együttműködését és támogatását. A UMDSZ azonban inkább Ukrajna Szocialista Pártját támogatta, amelynek listájára saját emberük, Tóth Mihály került fel. A választásokat követően a szocialisták nem kerültek be a parlamentbe, a Mi Ukrajnánk 99. helye pedig kevésnek bizonyult a képviselői mandátum megszerzéséhez. A kárpátaljai magyarság ismét parlamenti képviselet nélkül maradt.

2010 októberében önkormányzati választásokat tartottak Ukrajnában, a választások eredményei megdöbbentőek lettek. Az ismét külön induló KMKSZ-re, illetve UMDSZ-re leadott szavazatok száma együtt is jóval kevesebb volt, mint ahány magyar nemzetiségű választópolgár él Kárpátalján. A kárpátaljai magyarság nagy része 100–150 hrvnyáért, azaz három-négyezer forintnak megfelelő összegért eladta szavazatát, s a magyar szervezetek helyett ukrán pártokra szavazott. A KMKSZ három, az UMDSZ négy képviselővel végül bekerült a 108 főre bővült megyei tanácsba. A járási szinteken szintén elvesztették korábbi pozícióikat a magyarok, sehol nem lett magyar többség, ami jelentősen meggyengítette a magyar érdekképviseletet.

Az ukrán választási rendszer megváltoztatására legutóbb 2010-ben került sor. A vegyes rendszerre való visszatérés kedvezően hathatott vol-

na a magyarság érdekérvényesítő esélyeire is, hisz egy magyar többségű választási körzet kialakításával ismét lehetőség nyílt volna a parlamenti képviselet visszaállítására.

A magyar választási körzet létrehozását számos nemzetközi szervezet, a magyar kormány, valamint a KMKSZ és az UMDSZ is szorgalmazta. A Központi Választási Bizottság (CVK) 2012. április 28-án jelölte ki a parlamenti választások egyéni választókereteinek határait. Kárpátalján hat egyéni választási körzetet alakítottak ki. A várakozásokkal ellentétben azonban nem lett Kárpátalján magyar többségű körzet. A tömbben élő magyar lakosságot három különböző körzetbe osztották szét, ahol mindegyikben kisebbséget alkottak. A 68. számú, Ungvár központú választókerethez került megközelítőleg 25,6 ezer magyar szavazó, a körzetben a magyarság részaránya mindössze 16,1%-ot tett ki. A 69. számú, Munkács központú választókeretbe került megközelítőleg 28,5 ezer magyar, arányuk a körzetben csupán 17,8 százalékot tett ki. A 73. számú, Nagyszőlős központú körzet volt a „legmagyarabb”, azonban a magyarok itt is kisebbségbe kerültek, részarányunk mindössze 33,6% volt. Az összesen 147 026 szavazót magába foglaló 73. körzetben 49 418 magyar szavazó él¹⁰. A 70-es, 71-es és 72-es körzetekben a magyar szavazók aránya elenyésző volt, nem érte el a 6-8%-ot.

A körzethatárok megállapításával ismét bebizonyosodott és tapasztalhatóvá vált, hogy az európai kultúrkörhöz való tartozással járó kisebbségek iránti pozitív attitűdök és azok következményei, a nyugati demokráciák gyakorlatában megvalósuló, az etnikai megmaradást és fejlődést biztosító többletjogok továbbra sem észlelhetők Ukrajnában.

Annak ellenére, hogy nem lett magyar többségű választókeret Kárpátalján, mindkét magyar párt részt vett a választásokon. Miután a kormánypárt elvetette a magyar körzet létrehozását, felajánlotta a KMKSZ-nek és az UMDSZ-nek, hogy a magyar szavazatokért cserébe befutó helyet biztosít saját pártja listáján egy magyar jelölt számára. A 2012-es választásokat megelőzően a KMKSZ és az UMDSZ között nem született együttműködési megállapodás, így mindkét szervezet külön-külön indult a választásokon. A jelöltállítás előtt a KMKSZ vezetése elutasította a régiós listán felajánlott 60. körüli helyet, majd az október elején Nagyszőlősen megtartott választmányi ülésen arról döntöttek, hogy a három magyarlakta körzetben a szövetség önállóan indítja egyéni jelöltjeit az őszi ukrajnai parlamenti választásokon.¹¹ A KMKSZ álláspontja szerint a szövetség a képviselőjelöltek

¹⁰ A KMKSZ elítélte a magyarellenes döntést. Parlamenti választások: Eldölt – nem lesz magyar körzet. *Kárpátalja*, XII. évf., 18. (590.) szám, 2012. május 4.

¹¹ Három körzetben indít jelöltet a magyar szervezet. Ülészett a KMKSZ Választmány. *Kárpátalja*, 604. szám, 2012. augusztus 10.

állításával a kárpátaljai magyar választók számára alternatív választási lehetőséget kívánt kínálni, hogy a magyar választóknak ne kelljen olyan ukrán pártok jelöltjeire adni a szavazatukat, mint a kormányzó Régiók Pártja, mely felszámolta a magyar választási körzetet, vagy az Egységes Centrum, mely ellenzi az új ukrán nyelvtörvényt. A KMKSZ jelöltjeként a 68-as körzetben indult dr. Brenzovics László, a KMKSZ alelnöke, a 69-es körzetben Gulácsy Géza, a KMKSZ alelnöke, a legmagyarabbnak számító 73-as körzetben pedig Kovács Miklós, a KMKSZ elnöke.¹² A szövetség vezetése úgy vélte, hogy annak ellenére, hogy a magyar lakosság kisebbségbe került a kijelölt körzetekben, amennyiben egységes szavazóerőként jelennek meg a magyarok, a szövetség jelöltjeinek esélyük lehet a győzelemre.

Az UMDSZ választási együttműködést kötött a kormányzó Régiók Pártjával (PR), így a demokrata szövetség elnöke, Gajdos István felkerült a Régiók Pártja listájának 74. helyére. A demokrata szövetség mindenképp befutónak ítélte meg a felajánlott listás helyet, Gajdos István úgy vélte, csak így lehet reális esélye a magyarságnak arra, hogy visszaállítsa parlamenti képviseletét.¹³

A jelöltek állítására és bejegyzésére 2012. július 30. és augusztus 13. között került sor. A Központi Választási Bizottság adatai alapján Kárpátalja megyében a kijelölt 6 egyéni választási körzetben összesen 64 képviselőjelöltet jegyeztek be. A jelöltek között 38 fő pártok jelöltje volt, 14 fő önjelöltként indult. A körzetenként bejegyzett jelöltek számát az alábbi táblázat mutatja¹⁴:

A magyar szavazatokat az ukrán politikai pártok és jelöltjeik is megpróbálták begyűjteni különböző ígéretekkel, eszközökkel. Az ukrán pártok közül néhányan szintén indítottak magyar nemzetiségű jelölteket a magyarok által lakott körzetekben. Ilyen jelölt volt például a 73-as egyéni választási körzetben induló Petruska István, a „Batykivcsina” Egyesült Ellenzék jelöltje vagy Lengyel Zoltán, Munkács város polgármestere, aki ugyan önjelöltként indult a 69-es körzetben, de az Egységes Centrum párt jelöltjeként és tagjaként lett polgármester. Mindkét képviselőjelölt választási eredménye alulmaradt a többi magyar jelölt eredményéhez képest. Szintén önjelöltként indult a 73-as választási körzetben Kincs Gábor, aki korábban

¹² Három magyar jelölt lesz Kárpátalján. *Magyar Hírlap Online*, 2012. augusztus 6. <http://www.magyarhirlap.hu/kulfold/harom-magyar-jelolt-lesz-karpataljan>. Letöltés dátuma: 2012. augusztus 10.

¹³ Kárpátalján parlamenti mandátumra esélyes listás helyet kapott az UMDSZ elnöke. MTI, 2012.08.13. <http://www.umdsz.uz.ua/news2012/augusztus/20120813-idehaza.html>. Letöltés dátuma: 2012. augusztus 17.

¹⁴ <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2012/wp032?PT001F01=900> Letöltés dátuma: 2012. szeptember 12.

1. táblázat

Egymandátumos választási körzet (EVK)	Bejegyzett képviselőjelöltek száma (az EVK-ben)	Az EVK-ben induló jelöltek száma, akik részt vesznek a választási megmérettetésben			Az EVK-ben induló jelöltek száma, akiket törölték vagy visszaléptek a jelöléstől
		Összesen	Pártok jelöltjei	Önjelöltek	
Kárpátalja megye	64	52	38	14	12
EVK №68	14	13	8	5	1
EVK №69	9	9	8	1	0
EVK №70	6	3	3	0	3
EVK №71	9	7	5	2	2
EVK №72	16	11	7	4	5
EVK №73	10	9	7	2	1

az UMDSZ alelnöke volt, a képviselőjelöltet a demokrata szövetség kizárta soraiból,¹⁵ miután kiderült, hogy beszállt a választási küzdelembe, ugyanis az UMDSZ által támogatott Régiók Pártja jelöltjének, Iván Buskónak választási ellenfeleként jelent meg. A magyarok által is lakott körzetekben még azok az ukrán pártok is jelentettek meg magyar nyelvű szóróanyagokat és óriásplakátokat, amelyek korábban kisebbségellenes/magyarellenes politikát folytattak. Az Egységes Centrum például, amely a magyar nyelv regionális nyelvként való elismerését ellenezte, valamint a választásokat megelőzően együttműködésre lépett a magyarok létét megkérdőjelező és a vereckei magyar honfoglalási emlékmű sorozatos megrongálásáról elhíresült szélsőséges ukrán nacionalista „Szvoboda” párttal, választási plakátjain a magyar szavazók megtévesztésére a magyar nemzeti trikolor színeit használva piros-fehér-zöld színű szóróanyagokkal kampányolt a magyar településeken (1. számú kép). A Régiók Pártja jelöltjei között akadt olyan donyecki származású képviselőjelölt, aki magyarosította atyai nevét, de magyar nyelvű plakátokkal kampányolt a Vitalij Klicskó vezette UDAR (2. számú kép) vagy a „Batykivcsina” Egyesült Ellenzék is.

¹⁵ Kizárta alelnökét az UMDSZ. Interjú Kincs Gábor egyéni képviselőjellel. *Kárpátalja*, 606. szám, 2012. augusztus 24.

1. kép. Iván Baloga választási plakátja a 73-as számú körzetben

2. kép. Az UDAR választási plakátja a 73-as választási körzetben

A választási együttműködésnek megfelelően az UMDSZ a magyarok által lakott körzetekben a Régiók Pártja ukrán nemzetiségű jelöltjei mellett kampányolt (3. számú kép). Az UMDSZ és a Régiók Pártja közös kampánya a nemrég elfogadott nyelvtörvényre épült (4. számú kép). A magyarság szempontjából a nyelvtörvény üdvözlendő és előremutató, amennyiben végrehajtják, mindenesetre aggasztó, hogy néhány vezető régiós politikus, mint Mihail Csecsetov, a párt korábbi frakcióvezető-helyettese, vagy Hanna German régiós képviselő olyan nyilatkozatot tett, mely szerint a törvény csak az orosz nyelvűekre vonatkozik¹⁶. A Régiók Pártja részéről nem határolódott el senki ezektől a véleményektől. A magyarok által lakott vidéken kampánytéma volt a kettős állampolgárság kérdése is. Elsősorban a KMKSZ kampányában jelent meg, felhívva a magyar lakosság figyelmét arra, hogy a Régiók Pártja közvetlenül a választások előtt fogadott el egy olyan törvényt, amely pénzbírsággal büntetné a kettős állampolgárokat. A KMKSZ kampányában Kárpátalja önrendelkezését és önkormányzatiságát szorgalmazta. Az összes többi párt, amely jelöltet indított Kárpátalja egyéni választási körzeteiben, nem támogatta sem a nyelvtörvényt, sem a kettős állampolgárságot, sem Kárpátalja önrendelkezését.

¹⁶ A kormánypártnak nem tetszenek a magyarok. <http://karpatinfo.net/cikk/politika-ukrajna/kormanypartnak-nem-tetszenek-magyarok>. Letöltés dátuma: 2012. november 3.

3. kép. Az UMDSZ és a Régiók Pártjának közös plakátja a 73- számú körzetben

4. kép.. Az UMDSZ és a Régiók Pártjának közös plakátja a 73- számú körzetben

A választások eredményét számos tényező befolyásolta – Ukrajna esetében különösen fontos tényező az elmúlt húsz évben sokszor alkalmazott különböző választási csalások, a szavazatok tömeges megvásárlása, a megfélemlítés, a választási korrupció stb., ami nem minden esetben tükrözte a közakaratot. Az eredmények fontos befolyásoló tényezője volt az úgynevezett adminreszursz vagy adminisztratív erőforrás felhasználása, ahol a hivatali helyzettel visszaélve a helyi végrehajtó hatalom mindenben a kormánypárt jelöltjének kedvezett, valamint igyekezett nyomást gyakorolni állami alkalmazottakra. Tipikus példája a járási oktatási osztályok nyomásgyakorlása a pedagógusokra.

Kárpátalján a kijelölt körzetekben a legnagyobb küzdelem a kormányzó Régiók Pártja és a megyében meghatározó politikai erőnek számító Egységes Centrum jelöltjei között bontakozott ki, az eredmények is ennek megfelelően alakultak. A hat egyéni választási körzetből háromban a Régiók Pártja jelöltje, háromban pedig az Egységes Centrum jelöltje nyerte a választást. A választási részvétel a megyében 51,6% volt, ami az egyik legalacsonyabb mutató az országban.

A 73-as számú választókerületben a régiós Ivan Busko (41,22%, 31 517 szavazat) került ki győztesen, maga mögött hagyva az Egységes Centrum jelöltjét, Ivan Balogát (36,1%, 27 602 szavazat). A KMKSZ elnöke, Kovács Miklós 10,41%-kal (7963 szavazat) a harmadik helyen végzett. Az Ungvár központú 68-as számú választókerületben a régiós Vaszil Kovacs (31,14%, 30 054 szavazat) szerzett mandátumot. A KMKSZ alelnöke, dr. Brenzovics László, (7,73%, 7461 szavazat) az ötödik helyen végzett. A 69. számú egyéni választókerületben az Egységes Centrum vezetője, Viktor Baloga (49,42%, 34 970 szavazat) jutott mandátumhoz, a körzetben induló KMKSZ-alelnök, Gulácsy Géza (10,59%, 7498 szavazat) a negyedik lett. A KMKSZ jelöltjeinek nem sikerült mandátumhoz jutni, a szövetség képviselőjelöltjei összesen 23.440 szavazatot gyűjtöttek be.

A választások eredményét az egyéni körzetekben a 2., 3. és 4. számú táblázat mutatja.

2. táblázat. Jelöltek és választási eredmények a 68-as számú egyéni választási körzetben¹⁷

Egymandátumos választási körzet №68 Központja: Ungvár			
	Jelöltek	Jelölés módja	Megszerzett szavazatok (%)
1.	Kovács Vaszil Iljics	Régiók Pártja	31,14%
2.	Ratusnyák Szerhij Mikolájovics	önjelölt	19,51%
3.	Csucska Pavlo Pavlovics	önjelölt	16,80 %
4.	Szerbajlo Andrij Andrijovics	„Batykivcsina” Egyesült Ellenzék	12,07%
5.	Brenzovics László Ivanovics	KMKSZ – Ukrajnai Magyar Párt	7,73%
6.	Bulanov Rosztyiszlav Mihajlovics	UDAR – Vitalij Klicsko	6,62%
7.	Zsoltányi Mikola Ivanovics	„Ukraina Előre!” – Natália Korolevszkaja Pártja	1,90%
8.	Kázmirova Viktória Vaszilovna	Ukraina Kommunista Pártja	1,68%
9.	Birkovics Olekszandr Ivanovics	önjelölt	0,82%
10.	Zavijszkij Bohdan Bohdanovics	önjelölt	0,59%
11.	Resko Szebán Szebánovics	„Törvény és rend” Párt	0,51%
12.	Jurcsenko Valerij Volodimirovics	„Zöld Planéta” Ukrán Párt	0,39%
13.	Sztratjuk Olekszandr Mikolajovics	önjelölt	0,18%

¹⁷ <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2012/WP040?PT001F01=900&pf7331=68> Letöltés dátuma: 2012. december 2.

3. táblázat. Jelöltek és választási eredmények a 69-es számú egyéni választási körzetben¹⁸

Egymandátumos választási körzet №69 Központja: Munkács			
	Jelöltek	Jelölés	Megszerzett szavazatok (%)
1.	Baloga Viktor Ivánovics	Egységes Centrum	49,42%
2.	Sutkó Vjacseszláv Lászlóvics	Régiók Pártja	14,20%
3.	Pereszta Olekszandr Mihajlovics	„Batykivcsina” Egyesült Ellenzék	10,91%
4.	Gulácsy Géza Ljudvigovics	KMKSZ – Ukrajnai Magyar Párt	10,59%
5.	Lanyo Olekszandr Olekszandrovics	UDAR – Vitalij Klicsko	5,89%
6.	Lengyel Zoltán Zoltánovics	önjelölt (EC tagja)	4,70%
7.	Sevcenko Viktor Fedorovics	Ukraina Kommunista Pártja	2,48%
8.	Ilytyo Szerhij Vasziljovics	Ukraina Szocialista Pártja	1,19%
9.	Fedaka Pavlo Pavlovics	Ukrán Párt	0,57%

¹⁸ <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2012/WP040?PT001F01=900&pf7331=69> Letöltés dátuma: 2012. december 2.

4. táblázat. Jelöltek és választási eredmények a 73-as számú egyéni választási körzetben¹⁹

Egymandátumos választási körzet №73 Központja: Nagyszőlős			
Jelöltek		Jelölés	Megszerzett szavazatok (%)
1.	Busko Iván Ivánovics	Régiók Pártja	41,22%
2.	Baloga Iván Ivánovics	Egységes Centrum	36,10%
3.	Kovács Mikola Mikolájovics	KMKSZ – Ukrajnai Magyar Párt	10,41%
4.	Petruska István Simonovics	„Batykivcsina” Egyesült Ellenzék	4,88%
6.	Lengyel Olekszandra Olekszandrivna	UDAR – Vitalij Klicsko	4,61%
7.	Kincs Gábor Józsefovics	önjelölt (kizárták az UMDSZ-ből)	0,87%
8.	Pukánics Eduárd Volodimirovics	önjelölt („Változások Frontja”-tag)	0,78%
9.	Razgulov Valerij Mihajlovics	Ukrajna Kommunista Pártja	0,61%
10.	Szocska Mikola Ivánovics	Népi Párt	0,49%

A pártlistás eredmények alapján Nyugat-Ukrajnában egyedül Kárpátalja megyében győzött a Régiók Pártja, a leadott szavazatok 30,94%-át szerezve meg. Számos elemző ezt egyértelműen a magyar szavazatoknak tudta be. A Régiók Pártja választási listáján indított Gajdos István, az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) elnöke bekerült a parlamentbe. Második helyen végzett a „Batykivcsina” Egyesült Ellenzék – 27,66%-kal, harmadik helyen pedig az UDAR – 19,99%-kal. Mindenképp aggodalomra ad okot, hogy a magyarelles megnyilvánulásairól is jól ismert szélsőjobboldali Szvoboda bekerült a parlamentbe, a megyében a

szavazatok 8,34%-át szereztek meg. Ötödik helyen végzett a megyében Ukrajna Kommunista Pártja 5,03%-kal.

A választási eredményeket és a helyzetet összegezve megállapítható, hogy a 2012-es parlamenti választások után sem került jobb helyzetbe a kárpátaljai magyarság. Az is bizonyossá vált, hogy az ukrán állam továbbra sem hajlandó engedményeket tenni a nemzeti kisebbségek irányába, ezt bizonyítja a magyar lakosság különböző körzetekbe való felosztása. A külön utakon politizálás, a magyar–magyar verseny tovább gyengítette a kárpátaljai magyarok érdekérvényesítő esélyeit. A KMKSZ megközelítőleg ugyanannyi szavazatot tudott begyűjteni, mint az ezt megelőző három választáson, ami kevésnek bizonyult ahhoz, hogy képviselőt tudjon bejuttatni a Legfelsőbb Tanácsba. Az UMDSZ elnöke ugyan mandátumhoz jutott, de egyelőre kérdéses, hogy mit tud majd tenni a magyarok érdekében egy olyan pártnak a frakciójában, mely nem tette lehetővé a magyar választási körzet létrehozását, szankciókat vezetett be a kettős állampolgárság ellen, vagy a kisebbségbarátnak nevezett nyelvtörvényét nem kívánja a magyarokra is kiterjeszteni.

¹⁹ <http://www.cvk.gov.ua/pls/vnd2012/WP040?PT001F01=900&pf7331=73>. Letöltés dátuma: 2012. december 2.